TIESAS SPRIEDUMS (sestā palāta)

2014. gada 22. maijā *

Direktīva 92/40/EEK un Direktīva 2005/94/EK — Lēmums 2006/105/EK un Lēmums 2006/115/EK — Eiropas Savienības Pamattiesību harta — 16., 17. un 47. pants — Putnu gripas kontroles pasākumi — Kaitējuma atlīdzināšana

Lieta C-56/13

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Szegedi ítélőtábla* (Ungārija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2013. gada 28. janvārī un kas Tiesā reģistrēts 2013. gada 4. februārī, tiesvedībā

Érsekcsanádi Mezőgazdasági Zrt

pret

Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal.

TIESA (sestā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs E. Borgs Bartets [*A. Borg Barthet*], tiesneši E. Levits (referents) un M. Bergere [*M. Berger*],

ģenerāladvokāts Ī. Bots [*Y. Bot*],

sekretārs A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal* vārdā – *I. Olasz* un *J. Kerényi*, pārstāvji,

— Ungārijas valdības vārdā – *M. Z. Fehér* un *K. Szíjjártó*, pārstāvji,

— Eiropas Komisijas vārdā – *V. Bottka*, *H. Krämer* un *B. Burggraaf*, pārstāvji,

ņemot vērā pēc ģenerāladvokāta uzklausīšanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerāladvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

* Tiesvedības valoda – ungāru.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Padomes 1992. gada 19. maija Direktīvu 92/40/EEK, ar ko ievieš Kopienas pasākumus putnu gripas kontrolei (OV L 167, 1. lpp.), un Padomes 2005. gada 20. decembra Direktīvu 2005/94/EK, ar ko paredz Kopienas pasākumus putnu gripas kontrolei un atceļ Direktīvu 92/40/EEK (OV L 10, 16. lpp.), Komisijas 2006. gada 15. februāra Lēmumu 2006/105/EK par dažiem pagaidu aizsardzības pasākumiem saistībā ar aizdomām par īpaši patogēnu putnu gripu savvaļas putnu vidū Ungārijā (OV L 46, 59. lpp.) un Komisijas 2006. gada 17. februāra Lēmumu 2006/115/EK par dažiem aizsardzības pasākumiem saistībā ar īpaši patogēnu putnu gripu savvaļas putnu vidū Kopienā un par Lēmuma 2006/86/EK, 2006/90/EK, 2006/91/EK, 2006/94/EK, 2006/104/EK un 2006/105/EK atcelšanu (OV L 48, 28. lpp.), kā arī Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – "Harta") 16., 17. un 47. pantu.

2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar tiesvedību starp putnu audzēšanas uzņēmumu *Érsekcsanádi Mezőgazdasági Zrt* un *Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal* (Bačas-Kiškunas meģes administratīvie dienesti) par pēdējo atteikumu, veicot kaitējuma, kas radies, veicot administratīvas funkcijas, atlīdzināšanu, piešķirt prasītājam pamatlietā atlīdzību, kas atbilst minētā prasītāja negūtajai peļņai.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

3 Direktīvas 92/40 1. panta pirmajā daļā ir noteikts:

"Šī direktīva nosaka Kopienas kontroles pasākumus, kas piemērojami putnu gripas uzliesmojuma gadījumā attiecībā uz mājputniem, neierobežojot Kopienas nosacījumus attiecībā uz Kopienas iekšējo tirgu."

4 Direktīvas 2005/94 1. panta 1. punktā ir paredzēts:

"Šī direktīva paredz:

a) noteiktus profilaktiskus pasākumus, kas saistīti ar putnu gripas uzraudzību un savlaicīgu noteikšanu un ar kompetento iestāžu un lauksaimnieku kopienas informētības un gatavības paaugstināšanu attiecībā uz šīs slimības risku;

b) minimālos kontroles pasākumus, kas piemērojami putnu gripas uzliesmojuma gadījumā starp mājputniem un citiem nebrīvē turētiem putniem un iespējamas putnu gripas vīrusu izplatīšanās gadījumā starp zīdītājiem;

c) citus papildu pasākumus, lai novērstu putnu izcelsmes putnu gripas vīrusu izplatīšanos uz citām sugām."

5 Direktīvas 2005/94 67. panta 1. punkta pirmajā daļā ir noteikts:

"Dalībvalstīs vēlākais līdz 2007. gada 1. jūlijam stājas spēkā normatīvie un administratīvie akti, kas vajadzīgi, lai ievērotu šo direktīvu. Dalībvalstis par to tūlīt informē Komisiju."

6 Lēmuma 2006/105 2. panta "Aizsardzības un uzraudzības zonu izveide" 1. punktā ir noteikts:

"Ap vietu, kur ir apstiprināta A tipa H5 apakštipa gripas vīrusa izraisīta īpaši patogēna putnu gripa un kur ir aizdomas par N1 neiraminidāzes tipu vai tas ir apstiprināts, Ungārijā izveido:

a) aizsardzības zonu ar vismaz trīs kilometru rādiusu, un

b) uzraudzības zonu ar vismaz desmit kilometru rādiusu, ieskaitot aizsardzības zonu."

7 Šī lēmuma 3. panta 2. punkta a) un c) apakšpunktā ir paredzēts:

"Ungārija nodrošina, ka aizsardzības zonā ir aizliegts:

a) pārvietot mājputnus un citus nebrīvē turētus putnus no saimniecības, kurā tie tiek turēti;

[..]

c) pārvadāt zonā mājputnus un citus nebrīvē turētus putnus, izņemot tranzītpārvadājumus pa maģistrālajiem ceļiem vai dzelzceļu un transportu uz kautuvi tūlītējai nokaušanai;

[..]."

8 Saskaņā ar minētā lēmuma 6. panta 1. punktu:

"Atkāpjoties no 3. panta 2. punkta a) apakšpunkta prasībām, Ungārija var atļaut pārvadāt pirmdējējas vistas un nobarošanai paredzētus tītarus uz oficiāli uzraudzītām saimniecībām, kas atrodas aizsardzības vai uzraudzības zonā."

9 Lēmuma 2006/105 11. pantā ir paredzēts:

"Ungārija nekavējoties veic vajadzīgos pasākumus, lai pildītu šo lēmumu, un šos pasākumus publicē. Ungārija par to tūlīt informē Komisiju."

10 Lēmuma 2006/115 2. panta "Aizsardzības un uzraudzības zonu izveide" 1. punktā ir noteikts:

"Ap vietu, kur ir apstiprināta A tipa H5 apakštipa gripas vīrusa izraisīta īpaši patogēna putnu gripa un kur ir aizdomas par N1 neiraminidāzes tipu vai tas ir apstiprināts, skartā dalībvalsts izveido:

a) aizsardzības zonu ar vismaz trīs kilometru rādiusu, un

b) uzraudzības zonu ar vismaz desmit kilometru rādiusu, ieskaitot aizsardzības zonu."

11 Saskaņā ar šī lēmuma 3. panta 2. punkta formulējumu attiecībā uz pasākumiem minētajā aizsardzības zonā:

"Skartā dalībvalsts nodrošina, ka aizsardzības zonā ir aizliegts:

a) pārvietot mājputnus un citus nebrīvē turētus putnus no saimniecības, kurā tie tiek turēti;

[..]

c) pārvadāt zonā mājputnus un citus nebrīvē turētus putnus, izņemot tranzītpārvadājumus pa maģistrālajiem ceļiem vai dzelzceļu un transportu uz kautuvi tūlītējai nokaušanai;

[..].”

12 Saskaņā ar minētā lēmuma 6. panta 1. punktu:

“Atkāpjoties no 3. panta 2. punkta a) apakšpunkta prasībām, skartā dalībvalsts var atļaut pārvadāt pirmdējējas vistas, nobarošanai paredzētus tītarus un citus mājputnus un saimniecībā audzētus medījamos putnus uz oficiāli uzraudzītām saimniecībām, kas atrodas aizsardzības vai uzraudzības zonā.”

13 Lēmuma 2006/115 11. panta pirmajā daļā ir noteikts:

“Visas dalībvalstis nekavējoties pieņem un publicē vajadzīgos pasākumus, lai izpildītu šo lēmumu. Tās par to tūlīt informē Komisiju.”

Ungārijas tiesības

14 2005. gada Likumā Nr. CLXXVI par veterināro dienestu (*állategészségügyről szóló 2005. évi CLXXVI. törvény*), redakcijā, kas bija spēkā pamatlietas faktisko apstākļu rašanās brīdī, ir ietverti noteikumi par epidemioloģiskajiem pasākumiem.

15 Saskaņā ar šī likuma 7. panta 4. punktu:

“Nolūkā novērst vai apstiprināt reģistrējamu dzīvnieku slimību esamību, aizkavēt to izplatīšanos un samazināt vai atlīdzināt ar to saistītu kaitējumu, veterinārā iestāde attiecīgos gadījumos, ņemot vērā slimības raksturu un izplatību, speciālajos tiesību aktos norādītajos gadījumos var noteikt šādus epidemioloģiskos pasākumus:

[..]

f) noteikt aizsardzības (uzraudzības) zonu,

[..]

q) lai efektīvi īstenotu epidemioloģiskos pasākumus, atsevišķiem uzņēmumiem (piemēram, kautuvēm un rūpnīcām, kas pārstrādā dzīvnieku izcelsmes subproduktus) ir pienākums sadarboties, ciktāl un cik ilgi vien tas ir nepieciešams apdraudējuma novēršanai, par to vēlāk saņemot kompensāciju atkarībā no sadarbības apmēra.”

16 Minētā likuma 8. panta 1. punktā ir paredzēts:

“Vienlaicīgi var tikt ieviesti vairāki epidemioloģiskie pasākumi. Lēmums, ar kuru tiek noteikti pasākumi, ir jāizpilda nekavējoties, un tas nav apstrīdams.”

17 Turklāt šī paša likuma 10. pantā ir noteikts:

“1. Gadījumā, ja tiek veikti kādi no 7. panta 4. punkta i)–q) apakšpunktā uzskaitītajiem epidemioloģiskajiem pasākumiem, ievērojot 4. punktā norādītos izņēmumus, tiesības saņemt kaitējuma atlīdzināšanu no valsts ir

[..]

c) 7. panta 4. punkta q) apakšpunktā uzskaitītajiem uzņēmumiem.

[..]

3. Kaitējuma atlīdzināšanas apmērs tiek noteikts atbilstoši dzīvnieka, materiālu, instrumentu vai priekšmeta komerciālajai vērtībai. 7. panta 4. punkta p) vai q) apakšpunkta gadījumā tas tiek aprēķināts, ņemot vērā kaitējumu, ko radījusi atsavināšana vai sadarbošanās (izņemot negūto peļņu). Sīkāki noteikumi par kaitējuma novērtēšanu un kompensācijas izmaksu ir noteikti speciālajās tiesību normās. Kompensācijas izmaksas veids tiek noteikts lēmumā, ar kuru nosaka pasākumus.

[..]"

18 Saskaņā ar zemkopības un lauku attīstības ministra 2002. gada 17. maija Dekrēta Nr. 44 par aizsardzību pret putnu grupu un Ņūkāslas slimību 14. pantu, kas bija spēkā pamatlietas faktu rašanās brīdī:

"1. Ja apgabala galvenais veterinārārsts rūpnīcā vai citā rūpniecības vietā konstatē putnu gripu vai Ņūkāslas slimību, veterinārais dienests nosaka aizsardzības zonu vismaz trīs kilometru rādiusā ap uzņēmumu vai attiecīgo rūpniecības uzņēmumu. Aizsardzības zona ir jānosaka, ņemot vērā vietējās mājputnu fermas, kautuvju atrašanās vietas, dabiskās ģeogrāfiskās robežas, kā arī uzraudzības iespējas.

[..]"

19 Civilkodeksa, kas pieņemts ar 1959. gada Likumu Nr. IV (*Polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. Törvény*), 339. panta 1. punktā attiecībā uz kaitējuma atlīdzināšanu ir paredzēts:

"Jebkurai personai, kura ar savu prettiesisko rīcību rada kaitējumu otrai personai, ir pienākums to atlīdzināt. Tā tiek atbrīvota no atbildības, ja spēj pierādīt, ka ir rīkojusies veidā, kāds ir parasti sagaidāms attiecīgajā situācijā."

20 Šī [Civil]kodeksa 349. panta 1. punktā ir noteikts:

"Atlīdzība par kaitējumu, kas radies valsts funkciju īstenošanas rezultātā, rodas tikai tad, ja no kaitējuma rašanās nevar izvairīties, piemērojot parastos tiesiskās aizsardzības līdzekļus, vai arī, ja cietusī puse ir izmantojusi parastos tiesiskās aizsardzības līdzekļus, lai izvairītos no kaitējuma."

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

21 Prasītājs pamatlietā – putnu audzēšanas uzņēmums, kas galvenokārt veic tītaru nobarošanu, ar lauksaimniecības kooperatīvu noslēdza nomas līgumu uz noteiktu laikposmu – no 2006. gada 6. februāra līdz 31. decembrim – par tītaru audzēšanas fermu, kas atrodas Naģbaračkas (*Nagybaracska*) (Ungārija) nomalē. Prasītājs nomātajā vietā plānoja veikt divu jau izaudzētu tītaru partiju nobarošanu.

22 2006. gada 10. februārī Naģbaračkas teritorijā, aptuveni 50 metru attālumā no nomātās vietas, tika atrasts miris gulbis, kurš bija inficēts ar H5N1 vīrusu.

23 Šajā saistībā, lai veiktu īpaši patogēnas putnu gripas kontroles pasākumus, Komisija 2006. gada 15. un 17. februārī pieņēma attiecīgi Lēmumu 2006/105 un Lēmumu 2006/115.

24 Ar 2006. gada attiecīgi 15. un 21. februāra administratīvajiem lēmumiem Nr. 945-0/BACSK/2006 un Nr. 945-1/BACSK/2006 atbilstoši spēkā esošajam valsts tiesiskajam regulējumam atbildētāji pamatlietā noteica aizsardzības zonas izveidošanu, kurā ietilpa arī Čātaljas [*Csátalja*] un Naģbaračkas administratīvās teritorijas, un ieviesa citus pasākumus, piemēram, aizliegumu pārvadāt mājputnus šajā aizlieguma zonā. Šis pēdējais aizliegums tika atcelts 2006. gada 21. aprīlī.

25 Ar 2006. gada 23. februāra galīgo administratīvo atzinumu Nr. 1011-5/BACSK/2006 atbildētāji pamatlietā noraidīja prasītāja pamatlietā lūgumu tītarus izvietot tītaru audzēšanas fermā Naģbaračkā ierobežojumu, kas piemērojami noteiktajā aizsardzības zonā, dēļ kā arī tādēļ, ka minētajam prasītājam un tā partneriem pieder vairākas fermas, kurās, kā tie uzskatīja, tītarus varēja izvietot atbilstoši katras fermas kapacitātei.

26 2006. gada 16. martā prasītājs pamatlietā cēla prasību par kaitējuma atlīdzināšanu atbildētāju pamatlietā iestādē, prasot pilnā mērā atlīdzināt kaitējumu, ko tai bija radījusi aizsardzības zonas noteikšana un tā pieteikuma par attiecīgo tītaru izvietošanu šajā aizsardzības zonā atteikšana.

27 Ar administratīviem lēmumiem, kuriem ir piemērojama pārbaude tiesā, prasītājam pamatlietā tika noteikta un izmaksāta summa pavisam 3 509 879 Ungārijas forintu (HUF; apmēram EUR 12 000) apmērā kā kaitējuma atlīdzināšana, savukārt prasība par summu, ko veido negūtā peļņa, tika noraidīta.

28 Pamatojoties uz šiem faktiskajiem apstākļiem, prasītājs pamatlietā cēla prasību pret *Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal*, norādot, ka atbildētāji pamatlietā nevarēja aizliegt ievest tītarus nomātajā vietā un tādējādi minētajiem atbildētājiem esot jāatlīdzina kaitējums, tostarp negūtā peļņa, kas netika atlīdzināta administratīvajā kaitējuma atlīdzināšanas procedūras laikā.

29 2012. gada 13. maijā *Kecskeméti törvényszék* (Kečkemētas meģes tiesa) noraidīja prasītāja pamatlietā prasību, pamatojoties uz to, ka lēmumi, kurus atbildētāji pamatlietā pieņēmuši atbilstoši savai novērtējuma brīvībai, nebija prettiesiski, un katrā ziņā nav izpildīti nosacījumi, lai iestātos atbildība par kaitējumu, kas radīts, izpildot administratīvās funkcijas. Prasītājs pamatlietā iesniedza apelācijas sūdzību par šo spriedumu *Szegedi ítélőtábla* (Segedas apgabaltiesā).

30 Šādos apstākļos *Szegedi ítélőtábla* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

“1) Vai Savienības tiesībām – [Direktīvai 92/40, Direktīvai 2005/94] un [..] Lēmumam 2006/105 [..] – atbilst lēmums, kuru Ungārijas administratīvās iestādes pieņēma pagaidu aizsardzības pasākumu saistībā ar īpaši patogēnu putnu gripu ietvaros, ar kuru tika noteikta aizsardzības zona, kurā tostarp bija aizliegta mājputnu transportēšana?

Vai Savienības tiesībām – [Direktīvai 92/40 un Direktīvai 2005/94, kā arī] [..] Lēmumam 2006/105 [..] – atbilst lēmums, kuru Ungārijas administratīvās iestādes pieņēma pagaidu aizsardzības pasākumu saistībā ar īpaši patogēnu putnu gripu ietvaros, ar kuru daļēji tika grozīti noteikumi attiecībā uz aizsardzības zonu un šajā saistībā tostarp tika aizliegta mājputnu pārvadāšana šajā zonā, kā arī ar prasītāju saistīts pasākums, ko minētās iestādes veica, izdodot atzinumu (nevis lēmumu, kuru varētu apstrīdēt), ar kuru tika atteikta tītaru transportēšana (vai izvietošana) uz saimniecību, kas atrodas aizsardzības zonā, pavisam netālu no konstatētās infekcijas izcelsmes vietas?

2) Vai viens no [Direktīvas 92/40 un Direktīvas 2005/94] kā Savienības tiesību aktu mērķiem ir pieņemt Savienības tiesisko regulējumu nolūkā atlīdzināt iespējamo kaitējumu, kas nodarīts indivīdiem, nosakot pagaidu pasākumus saistībā ar aizsardzību pret īpaši patogēnu putnu gripu Savienībā? Vai [Direktīvā 92/40 un Direktīvā 2005/94, kā arī Lēmumā 2006/105 un Lēmumā 2006/115] norādītās Savienības tiesību normas sniedz pietiekamu pilnvarojumu kopīga tiesiskā regulējuma pieņemšanai, kura mērķis ir atlīdzināt iespējamo kaitējumu, kas nodarīts indivīdam, nosakot pagaidu aizsardzības pasākumus saistībā ar īpaši patogēnu putnu gripu?

3) Ja atbilde uz otro jautājumu ir apstiprinoša, vai tiesību uz kaitējuma atlīdzināšanu ierobežojums, kas izriet no valsts pagaidu pasākumiem minēto tiesību aktu izpildei, ir likumīgs un atbilst Savienības tiesībām? Vai valsts tiesību norma, ar kuru kaitējuma atlīdzināšana, kas ir jāveic valstij,

ir ierobežota ar faktiski nodarīto kaitējumu un izdevumiem, izslēdzot iespēju atlīdzināt negūto peļņu, var tikt uzskatīta par tādu, kas rada nepieciešamu un samērīgu ierobežojumu tiesībām uz indivīdam radītā kaitējuma atlīdzināšanu?

4) Ja atbilde uz otro jautājumu ir noraidoša, vai prasītājs savas tiesības saņemt negūtās peļņas atlīdzinājumu var pamatot tieši ar [..] [H]artas (16. pantā [paredzētās] darījumdarbības brīvības, 17. pantā [paredzēto] tiesību uz īpašumu un 47. pantā [paredzēto] tiesību uz efektīvu tiesību aizsardzību) pārkāpšanu, ja ar pagaidu pasākumiem, kurus dalībvalsts ir noteikusi, izpildot Savienības tiesības, nolūkā kontrolēt īpaši patogēnu putnu gripu, prasītājam ir nodarīts kaitējums, bet attiecībā uz nodarītā kaitējuma atlīdzināšanu valsts tiesiskajā regulējumā šāda atlīdzinājuma pieprasīšana ir ierobežota, izslēdzot iespēju pieprasīt negūtās peļņas atlīdzināšanu?

5) Ja uz tiesībām uz visa kaitējuma atlīdzināšanu var atsaukties, balstoties uz kādu no Savienības tiesību aktiem, vai uz šādām tiesībām var atsaukties tikai attiecībās pret valsti vai arī, izmantojot plašu "valsts" jēdziena interpretāciju, uz šādām tiesībām varētu atsaukties arī attiecībās pret valsts iestādi tiesvedībā, kuras mērķis ir atlīdzināt kaitējumu, kas ir radies, izpildot valsts funkcijas? Ja uz šādām tiesībām var atsaukties arī attiecībās ar administratīvajām iestādēm, vai attiecīgās dalībvalsts tiesībās saistībā ar valsts atbildību var tikt noteikts, ka, lai rastos tiesības uz atlīdzību, ir jābūt izpildītām visām papildu prasībām?

6) Ja Savienības tiesībās nebūtu paredzēta iespēja prasītājam saņemt visa tam nodarītā kaitējuma atlīdzināšanu, pamatojoties tieši uz Savienības tiesībām, vai, piemērojot procesuālās līdzvērtības prasību, vienas un tās pašas tiesību normas ir jāpiemēro, izvērtējot prasības, kas var tikt izskatītas, pamatojoties uz Savienības tiesībām, un līdzīgas prasības, kas ir jāizvērtē, pamatojoties uz Ungārijas tiesībām?

7) Vai tiesvedībā saistībā ar Savienības tiesību īstenošanas pasākumiem – tā kā likumdošanas un administratīvie pasākumi, kurus dalībvalstis nosaka, lai kontrolētu putnu gripu, kas ir īpaši patogēna savvaļas putniem Savienībā, nenoliedzami, ietekmē iekšējā tirgus darbību, – un kontekstā, kas līdzinās izskatāmajai lietai, ir iespējams vērsties Komisijā, lai saņemtu tās kā *amicus curiae* atzinumu, ja ir zināms, ka Komisija ir uzsākusi procedūru sakarā ar pienākumu neizpildi pret attiecīgo dalībvalsti saistībā ar juridiskiem jautājumiem, kuriem ir nozīme šajā lietā?

8) Ja ir iespējams vērsties Komisijā, lai saņemtu tās kā *amicus curiae* atzinumu vai lai vienkārši lūgtu informāciju, vai Komisijai ir pienākums sniegt atzinumu kā *amicus curiae* vai datus par informāciju, dokumentiem un paziņojumiem, kas saņemti procedūras sakarā ar pienākumu neizpildi laikā, un par tās praksi šajā ziņā, īpaši, ja runa ir par datiem, kuri nav publiski pieejami un kas ir iegūti posmos pirms procedūras Tiesā sakarā ar pienākumu neizpildi? Vai šādus datus var atklāti izmantot konkrētā strīdā, kas tiek izskatīts kādā valsts tiesā?"

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Ievada apsvērumi

31 Jānorāda, ka saskaņā ar iesniedzējtiesas nolēmumā precizētajiem apstākļiem pamatlietā aplūkotās putnu grupas izcelsmes avots bija savvaļas putns. Šajā gadījumā runa ir par gulbi, kura nāves cēlonis bija putnu gripas infekcija.

32 Tomēr, runājot par Direktīvu 92/40 un Direktīvu 2005/94, no to 1. panta izriet, ka to piemērošanas joma attiecas tikai uz profilakses pasākumu un kontroles pasākumu noteikšanu gadījumā, ja ir aizdomas vai faktiski tiek noteikts putnu gripas uzliesmojums saimniecībā starp mājputniem vai citiem nebrīvē turētiem putniem.

33 Tādējādi minētās direktīvas šajā gadījumā nav piemērojamas, ciktāl to piemērošanas jomā neietilpst gadījumi, kad putnu gripas uzliesmojuma noteikšanas gadījums attiecas uz savvaļas putnu, kura izolētais raksturs pieprasa mazāk stingru pasākumu noteikšanu.

34 Tādējādi iensiedzējtiesas uzdotie jautājumi ir jāizskata, ņemot vērā šos apsvērumus.

Par septīto un astoto jautājumu

35 Uzdodot septīto un astoto jautājumu, kas ir jāizskata kā pirmie, iesniedzējtiesa vēlas zināt, cik lielā mērā valsts tiesai ir iespējas pieprasīt Komisijai sniegt tai skaidrojumus saistībā ar lietu par pasākumiem, kuru mērķis ir īstenot Savienības tiesības, īpaši, ja Komisija ir uzsākusi procedūru sakarā ar pienākumu neizpildi saistībā ar Direktīvas 2005/94 transponēšanu, un kā saņemtā informācija var tikt izmantota.

36 Šajā ziņā atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai Tiesa var atteikties lemt par valsts tiesas uzdoto prejudiciālo jautājumu, ja ir acīmredzams, ka Savienības tiesību interpretācijai, ko lūgusi valsts tiesa, nav nekāda sakara ar pamatlietas apstākļiem vai tās priekšmetu, ja problēmai ir hipotētisks raksturs vai arī ja Tiesai nav zināmi faktiskie un tiesību apstākļi, kas vajadzīgi, lai sniegtu lietderīgu atbildi uz tai uzdotajiem jautājumiem (skat. spriedumu *PreussenElektra*, C-379/98, EU:C:2001:160, 39. punkts un tajā minētā judikatūra).

37 Šajā gadījumā, tā kā Direktīva 2005/94 nav piemērojama šajā lietā, lūgtajai Savienības tiesību interpretācijai nolūkā uzzināt, vai Komisijai būtu jāsniedz skaidrojumi saistībā ar prasību par pienākumu neizpildi, kas celta pret Ungāriju par šīs direktīvas transponēšanu, nav nozīmes saistībā ar nolēmumu, kas ir jāpieņem iesniedzējtiesai.

38 No tā izriet, ka iesniedzējtiesas septītais un astotais jautājums nav pieņemami.

Par pirmo jautājumu

39 Uzdodot pirmo jautājumu, iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Lēmums 2006/105 un Lēmums 2006/115 ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem ir pretrunā, pirmkārt, tādi valsts pasākumi kā 2006. gada 15. un 21. februāra administratīvie akti, ar kuriem ir noteikta aizsardzības zonas ieviešana Čātaljas un Naģbaračkas teritorijās un aizliegts pārvadāt mājputnus šajā zonā, un, otrkārt, tāds 2006. gada 23. februāra administratīvais atzinums, ar kuru uzņēmumam, kāds ir prasītājs pamatlietā, ir atteikta atļauja izvietot tītarus audzēšanas fermā Naģbaračkā.

40 Pirmkārt, ar Lēmuma 2006/105 2. panta 1. punkta a) apakšpunktu un 3. panta 2. punkta c) apakšpunktu, kā arī ar identiskiem Lēmuma 2006/115 noteikumiem attiecīgajai dalībvalstij ir noteikts pienākums ap vietu, kur savvaļas putniem ir apstiprināta īpaši patogēna putnu gripa, izveidot aizsardzības zonu ar vismaz trīs kilometru rādiusu un, otrkārt, aizliegts pārvadāt šajā zonā mājputnus un citus nebrīvē turētus putnus, izņemot tranzītpārvadājumus pa maģistrālajiem ceļiem vai dzelzceļu un transportu uz kautuvi tūlītējai nokaušanai.

41 Šajā gadījumā no minēto tiesību normu formulējuma izriet, ka pamatlietā aplūkotie valsts pasākumi, proti, aizsardzības zonas izveidošana un aizliegums pārvadāt mājputnus šajā zonā, kurus kā administratīvus aktus Ungārijas valsts iestādes pieņēma attiecīgi 2006. gada 15. un 21. februārī, atbilst šīm tiesību normām – to arī neapstrīd neviens no pamatlietas dalībniekiem.

42 Otrkārt, ciktāl ar Lēmuma 2006/105 3. panta 2. punkta c) apakšpunktu aizsardzības zonā ir aizliegts pārvadāt mājputnus – proti, tāda pārvadāšana, kurā neietilpst nekāda veida dzīvnieku iekraušana vai izkraušana –, no tā izriet, ka *a fortiori* ir aizliegta arī mājputnu pārvadāšana līdz audzēšanas fermai, kas atrodas šajā zonā, kā tas bija paredzēts šajā gadījumā. Turklāt, kā to norāda Komisija, šī lēmuma

6. pantā paredzētās atkāpes ir piemērojamas tikai pārvadāšanai, kas notiek aizsardzības zonā vai kas tajā tiek uzsāktas. Šīs atkāpes tādējādi nav piemērojamas pārvadāšanai, kas veikta ārpus šīs zonas ar galamērķi tajā, kā tas ir pamatlietā.

43 No tā izriet, ka Ungārijas iestāžu atteikums ar 2006. gada 23. februāra administratīvo atzinumu atļaut pārvadāt mājputnus ar galamērķi aizsardzības zonā atbilst Lēmuma 2006/105 un Lēmuma 2006/115 3. panta 2. punkta c) apakšpunktam. Tas, ka lēmums ir pieņemts kā administratīvs atzinums, nekādi neietekmē šo novērtējumu, jo šajos lēmumos nav paredzēti īpaši noteikumi to īstenošanai.

44 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka Lēmums 2006/105 un Lēmums 2006/115 ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem nav pretrunā, pirmkārt, tādi valsts pasākumi kā 2006. gada 15. un 21. februāra administratīvie akti, ar kuriem ir noteikta aizsardzības zonas ieviešana Čātaljas un Naǵbaračkas administratīvajās teritorijās un aizliegts pārvadāt mājputnus šajā zonā, un, otrkārt, tāds 2006. gada 23. februāra administratīvais atzinums, ar kuru uzņēmumam, kāds ir prasītājs pamatlietā, ir atteikta atļauja izvietot tītarus audzēšanas fermā Naǵbaračkā.

Par otro un ceturto jautājumu

45 Uzdodot otro un ceturto jautājumu, kas ir jāizskata kopā, iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Lēmumi 2006/105 un 2006/115, ar kuriem ir noteikti putnu gripas kontroles pasākumi, ir jāinterpretē tādējādi, ka tajos ir ietverti vai arī tajos ir atsauces uz tiesību normām, kuru mērķis ir ieviest sistēmu kaitējuma atlīdzināšanai, ko radījuši tajos paredzētie pasākumi, un – noliedzošas atbildes gadījumā –, vai tas, ka valsts tiesiskajā regulējumā no kaitējuma atlīdzināšanas, ko radījuši tādi valsts aizsardzības pasākumi, kādi ir aplūkoti pamatlietā un kas ir veikti saskaņā ar Lēmumiem 2006/105 un 2006/115, ir izslēgta negūtā peļņa, apdraud Hartas attiecīgi 16., 17. un 47. pantā noteikto darījumdarbības brīvību, tiesības uz īpašumu un tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību.

46 Vispirms ir jākonstatē, kā to apgalvo arī atbildētājas pamatlietā, Ungārijas valdība, kā arī Komisija, ka Lēmumos 2006/105 un 2006/115 nav ietverti noteikumi, kuru mērķis būtu ieviest atlīdzināšanas sistēmu kaitējumam, kuru indivīdiem radījusi šajos lēmumos paredzēto putnu gripas kontroles pasākumu ieviešana.

47 Turklāt, ciktāl minētie lēmumi ir īstenošanas akti, kas pieņemti saskaņā ar Padomes 1989. gada 11. decembra Direktīvas 89/662/EEK par veterinārajām pārbaudēm Kopienas iekšējā tirdzniecībā, lai izveidotu iekšējo tirgu (OV L 395, 13. lpp.), 9. panta 3. un 4. punktu un Padomes 1990. gada 26. jūnija Direktīvas 90/425/EEK par veterinārajām un zootehniskajām pārbaudēm, kas piemērojamas Kopienā iekšējā tirdzniecībā ar noteiktiem dzīviem dzīvniekiem un produktiem, lai izveidotu iekšējo tirgu (OV L 224, 29. lpp.), 10. panta 3. un 4. punktu, ne no šo direktīvu, kas ir bijušas pamats Lēmumu 2006/105 un 2006/115 pieņemšanai, formulējuma, ne no to mērķa neizriet nekādas pilnvaras, kas būtu piešķirtas Komisijai, lai izveidotu kaitējuma atlīdzināšanas sistēmu.

48 Katrā ziņā ir jāatgādina, ka saskaņā ar Tiesas judikatūru Savienības likumdevējs plašās novērtējuma brīvības, kas tam piešķirta lauksaimniecības politikas jomā, kontekstā var uzskatīt, ka saimniecību īpašniekiem, kuru dzīvniekus iznīcina un nogalina, ir piemērojama pilna vai daļēja kompensācija. Tomēr Tiesa ir nospriedusi, ka no šī konstatējuma nevar tikt secināts, ka Savienības tiesībās būtu vispārējs princips, kas noteiktu kompensācijas piešķiršanu visos apstākļos (skat. spriedumu *Booker Aquaculture* un *Hydro Seafood*, C-20/00 un C-64/00, EU:C:2003:397, 85. punkts).

49 Šī judikatūra ir piemērojama arī pamatlietā, it īpaši ņemot vērā faktu, ka pamatlietā aplūkotie valsts pasākumi nav tik smagi kā iznīcināšanas un nogalināšanas pasākumi apvienotajās lietās *Booker Aquaculture* un *Hydro Seafood* (EU:C:2003:397), kurās pieņemts iepriekš minētais spriedums.

50 No tā izriet, ka Lēmumos 2006/105 un 2006/115, ar kuriem ir noteikti putnu gripas kontroles pasākumi, nav nedz ietvertas tiesību normas, kuru mērķis būtu ieviest sistēmu tāda kaitējuma atlīdzināšanai, ko radījuši tajos paredzētie pasākumi, nedz arī tajos ir atsauces uz tām. Tādējādi ar šiem lēmumiem dalībvalstij nav noteikts kompensācijas izmaksāšanas pienākums.

51 Otrkārt, ciktāl iesniedzējtiesa vaicā, vai kaitējuma, kuru radījusi pamatlietā aplūkoto pasākumu veikšana, atlīdzināšanas sistēma, kuru ieviesis valsts likumdevējs, atbilst Hartā garantētajai darījumdarbības brīvībai, tiesībām uz īpašumu un tiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību, vispirms ir jānorāda, ka saskaņā ar pamatlietā aplūkoto valsts tiesisko regulējumu saimnieciskās darbības subjektam, kuram ir pienākums sadarboties, veicot epidemioloģiskos pasākumus, ir tiesības saņemt kaitējuma atlīdzināšanu par kaitējumu, ko radījusi šī sadarbošanās, izņemot negūto peļņu.

52 Jākonstatē, ka, tā kā kaitējuma atlīdzināšanas pienākuma pamatā nav Savienības tiesības, tāds valsts pasākums, kāds ir aplūkots pamatlietā, ar kuru paredzēts, ka attiecīgā valsts izmaksā kompensāciju par kaitējumu un faktiskajiem izdevumiem, bet ne par negūto peļņu, ietilpst nevis Savienības tiesību piemērošanas jomā, bet gan ir tikai valsts likumdevēja izvēles ziņā.

53 Šajā saistībā ir jāatgādina, ka atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai LESD 267. pantā noteiktās procedūras pamatā ir funkciju sadale starp valsts tiesām un Tiesu un Tiesa ir pilnvarota vienīgi lemt par šajā pantā noteikto Savienības tiesību aktu interpretāciju vai spēkā esamību. Tādēļ Tiesai nav jāvērtē valsts tiesību normu interpretācija vai jāspriež par to, vai iesniedzējtiesas sniegtā interpretācija ir pareiza (spriedums *Texdata Software*, C-418/11, EU:C:2013:588, 28. punkts un tajā minētā judikatūra).

54 Turklāt saskaņā ar Hartas 51. panta 1. punktu, kurā ir regulēta tās piemērošanas joma, tās noteikumi uz dalībvalstīm attiecas tikai tad, ja tās īsteno Savienības tiesības. Šī tiesību norma apstiprina Tiesas pastāvīgo judikatūru, saskaņā ar kuru Savienības tiesību sistēmā nodrošinātās pamattiesības ir piemērojamas visās ar Savienības tiesībām regulētās situācijās, bet nav piemērojamas ārpus šādām situācijām. Ja tiesiskā situācija neietilpst Savienības tiesību piemērošanas jomā, tad Tiesas kompetencē nav tās izskatīšana un attiecīgi norādītās Hartas normas pašas par sevi nevar būt šīs kompetences pamatā (šajā ziņā skat. spriedumu *Åkerberg Fransson*, C-617/10, EU:C:2013:105, 17., 19. un 22. punkts, kā arī rīkojumu *Sociedade Agrícola e Imobiliária da Quinta de S. Paio*, C-258/13, EU:C:2013:810, 18.–20. punkts).

55 Tādējādi tāda valsts tiesiskā regulējuma, kāds aplūkots pamatlietā, kurā nav paredzēta pilnīga tāda kaitējuma atlīdzināšana, kas radies, atbilstoši Savienības tiesībām veicot valsts pasākumus putnu gripas kontrolei, novērtējums atbilstoši tiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību un tiesībām uz īpašumu, kā arī darījumdarbības brīvībai neietilpst Tiesas kompetencē.

56 Kā norādīts šī sprieduma 48. un 49. punktā, Savienības tiesībās nav vispārēja principa, kas noteiktu dalībvalstīm pienākumu atlīdzināt kaitējumu, kas izriet no šādiem pasākumiem.

57 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz otro un ceturto jautājumu ir jāatbild, ka, pirmkārt, Lēmumi 2006/105 un 2006/115, ar kuriem noteikti putnu gripas kontroles pasākumi, ir jāinterpretē tādējādi, ka tajos nav nedz ietvertas tiesību normas, kuru mērķis ir ieviest sistēmu tāda kaitējuma atlīdzināšanai, ko radījuši tajos paredzētie pasākumi, nedz arī tajos ir atsauces uz tām, un, otrkārt, tāda valsts tiesiskā regulējuma, kāds aplūkots pamatlietā, kurā nav paredzēta pilnīga tāda kaitējuma atlīdzināšana, kas radies, atbilstoši Savienības tiesībām veicot valsts pasākumus putnu gripas kontrolei, ieskaitot negūto peļņu, novērtējums atbilstoši tiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību un tiesībām uz īpašumu, kā arī darījumdarbības brīvībai neietilpst Tiesas kompetencē.

Par trešo un piekto jautājumu

58 Iesniedzējtiesas ieskatā uz trešo un piekto jautājumu ir jāatbild tad, ja uz otro un ceturto jautājumu tiktu sniegta apstiprinoša atbilde.

59 Ņemot vērā uz otro un ceturto jautājumu sniegto atbildi, uz trešo un piekto jautājumu nav jāatbild.

Par sesto jautājumu

60 Uzdodot sesto jautājumu, iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai līdzvērtības princips ir jāinterpretē tādējādi, ka gadījumā, ja tiesības saņemt kaitējuma, kas radiesuzņēmumam, kāds ir prasītājs pamatlietā, atlīdzinājumu pamatā nebūtu Savienības tiesības, vai šis princips varētu tikt piemērots, lai, izvērtējot prasības, ko var izskatīt, pamatojoties uz Savienības tiesībām, no vienas puses, un līdzīgas prasības, ko var izskatīt, pamatojoties uz Ungārijas tiesību normām, no otras puses, varētu piemērot vienus un tos pašus procesuālos noteikumus.

61 Attiecībā uz līdzvērtības principu no Tiesas judikatūras izriet, ka šī principa ievērošana prasa, lai attiecīgā valsts tiesību norma būtu vienādi piemērojama prasībām, kas pamatotas ar Savienības tiesību pārkāpumu, un prasībām, kas pamatotas ar iekšējo tiesību neievērošanu, ja to priekšmets un pamats ir līdzīgi. Valsts tiesai, kas vienīgā var tieši zināt piemērojamos procesuālos noteikumus, ir jāpārbauda attiecīgo prasību līdzība, ievērojot to priekšmetu, pamatu un būtiskās sastāvdaļas (skat. spriedumu *Agrokonsulting-04*, C-93/12, EU:C:2013:432, 39. punkts un tajā minētā judikatūra).

62 Ņemot vērā uz otro un ceturto jautājumu sniegto atbildi, nav tādu Savienības tiesību normu, kurās dalībvalstīm būtu noteikts pienākums ieviest sistēmu tāda kaitējuma atlīdzināšanai, ko radījuši tādi valsts aizsardzības pasākumi, kādi aplūkoti pamatlietā. Gluži pretēji, iespēja ieviest šādu sistēmu ir tikai valsts likumdevēja izvēle.

63 No tā izriet, ka, ciktāl līdzvērtības principa ievērošana noteic, ka situācijās, kas rodas, piemērojot Savienības tiesības, no vienas puses, un valsts tiesības, no otras puses, valsts tiesību norma ir jāpiemēro vienādi, tas nevar tikt piemērots situācijā, uz kuru neattiecas Savienības tiesības, kā tas ir pamatlietā.

64 Katrā ziņā no iesniedzējtiesas nolēmuma izriet, ka attiecībā uz prasībām par kaitējuma atlīdzināšanu, ko radījuši pamatlietā aplūkotie valsts aizsardzības pasākumi, nav apstākļu, kas noteiktu, ka tiesībām, kas garantētas Savienības tiesībās, valsts procesuālo tiesību normas būtu jāpiemēro atšķirīgi.

65 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, līdzvērtības princips nav piemērojams tādā situācijā, kāda ir aplūkota pamatlietā.

Par tiesāšanās izdevumiem

66 Attiecībā uz pamatlietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto lietas dalībnieku izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (sestā palāta) nospriež:

1) Komisijas 2006. gada 15. februāra Lēmums 2006/105/EK par dažiem pagaidu aizsardzības pasākumiem saistībā ar aizdomām par īpaši patogēnu putnu gripu savvaļas putnu vidū Ungārijā un Komisijas 2006. gada 17. februāra Lēmums 2006/115/EK par dažiem aizsardzības pasākumiem saistībā ar īpaši patogēnu putnu gripu savvaļas putnu vidū Kopienā un par Lēmuma 2006/86/EK, 2006/90/EK, 2006/91/EK, 2006/94/EK, 2006/104/EK

un 2006/105/EK atcelšanu ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem nav pretrunā, pirmkārt, tādi valsts pasākumi kā 2006. gada 15. un 21. februāra administratīvie akti, ar kuriem ir noteikta aizsardzības zonas ieviešana Čātaljas un Naǵbaračkas (Ungārija) teritorijās un aizliegts pārvadāt mājputnus šajā zonā, un, otrkārt, tāds 2006. gada 23. februāra administratīvais atzinums, ar kuru uzņēmumam, kāds ir prasītājs pamatlietā, ir atteikta atļauja izvietot tītarus audzēšanas fermā Naǵbaračkā;

2) **pirmkārt, Lēmumi 2006/105 un 2006/115 ir jāinterpretē tādējādi, ka tajos nav nedz ietvertas tiesību normas, kuru mērķis ir ieviest sistēmu tāda kaitējuma atlīdzināšanai, ko radījuši tajos paredzētie pasākumi, nedz arī tajos ir atsauces uz tām, un, otrkārt, tāda valsts tiesiskā regulējuma, kāds aplūkots pamatlietā, kurā nav paredzēta pilnīga tāda kaitējuma atlīdzināšana, kas radies, atbilstoši Savienības tiesībām veicot valsts pasākumus putnu gripas kontrolei, ieskaitot negūto peļņu, novērtējums atbilstoši tiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību un tiesībām uz īpašumu, kā arī darījumdarbības brīvībai neietilpst Tiesas kompetencē.**

[Paraksti]